

**Hesap Kiralama Fiilinde Tutuklama ve
Cezai Sorumluluk: Anayasa Mahkemesinin
Olcay Özçelik Kararı ve TCK m. 158/4
Işığında Değerlendirme**

Arb. Av. Cem BOZKURT

Bozkurt Arabuluculuk ve Avukatlık Bürosu

Ekim 2026

Hesap Kiralama Fiilinde Tutuklama ve Cezai Sorumluluk: Anayasa Mahkemesinin Olcay Özçelik Kararı ve TCK m. 158/4 Işığında Değerlendirme

Kısa Özet

Banka hesabını veya kartını para karşılığında ya da güvenle başkasına kullandıran kişiler, nitelikli dolandırıcılık soruşturmalarında sıklıkla şüpheli ve sanık konumuna düşmektedir. Anayasa Mahkemesi, 16/10/2026 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan Olcay Özçelik kararında (B. No: 2024/31038, K.T. 04/03/2026), hesap bilgilerini 500-600 TL karşılığında paylaşan başvuruçunun "*katalog suç*" gerekçesiyle tutuklanmasını kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlali saymıştır. Mahkemeye göre nitelikli dolandırıcılık, CMK m. 100/3'te sayılan katalog suçlar arasında değildir; bu nedenle mahkeme kaçma veya delil karartma tehlikesini kendiliğinden varsayamaz, somut olgularla göstermek zorundadır. Aynı dönemde 7589 sayılı Kanunun 13. maddesiyle TCK m. 158'e eklenen dördüncü fıkra, dolandırıcılığa iştirakin hesap veya ödeme aracı bilgilerini vermekle sınırlı olması halinde cezanın yarı oranında indirilmesini öngörmüştür (RG 31/07/2026). Bu makale, tutuklama aşamasında AYM ölçütlerinin nasıl ileri sürüleceğini, hesap sahibinin müşterek fail, yardım eden veya suçsuz kabul edileceği ayrımını ve yeni indirim hükmünün derdest ve kesinleşmiş dosyalara etkisini, Yargıtay içtihatları ve doktrin ışığında incelemektedir.

1. Hukuki Sorun

Telefon dolandırıcılığında failler, mağdurdan aldıkları parayı kendi adlarına açılmış hesaplara değil, başkalarına ait hesaplara aktarır. Bu hesaplar çoğu kez küçük bir ücret karşılığında "*kiralanan*" ya da güven ilişkisi içinde bilgileri paylaşılmış hesaplardır. Ceza yargılamasında iki ayrı sorun doğmaktadır.

Birinci sorun koruma tedbirine ilişkindir. Hesap sahibi hakkında, suçun niteliği ve öngörülen ceza gerekçe gösterilerek tutuklama kararı verilmekte; kimi kararlarda nitelikli dolandırıcılık hatalı biçimde katalog suç sayılmaktadır. Olcay Özçelik başvurusunda da tutuklama kararı esas olarak bu kabule dayanmıştır.

İkinci sorun maddi ceza hukukuna ilişkindir. Hesabını kullandıran kişinin kastı olup olmadığı, varsa müşterek fail mi yoksa yardım eden mi olduğu, uygulamada farklı sonuçlara bağlanmaktadır. 31/07/2026'dan itibaren buna TCK m. 158/4'teki yarı oranında indirim ve 7589 sayılı Kanunun geçiş hükümleri eklenmiştir.

2. Hukuki Nitelendirme

Tutuklama bir ceza değil, koruma tedbiridir. Yargıtay Ceza Genel Kurulu bu niteliği doktrine atıfla şöyle açıklamıştır: *"Hukuki niteliği bakımından bir koruma tedbiri olan tutuklama, cezalandırma amacı taşımamakla birlikte delillerin toplanması, şüpheli veya sanığın kaçmasının engellenmesi amacıyla uygulanan ve kişi hürriyetini kısıtlayan tutucu veya önleyici ağır bir tedbiridir"* (Yargıtay CGK, E. 2023/396, K. 2023/641, T. 06/12/2023). Bu nedenle tutuklama kararı, beklenen cezanın erken infazı gibi kullanılamaz; CMK m. 100'deki koşullara sıkı biçimde bağlıdır.

CMK m. 100'e göre tutuklama için iki koşul birlikte aranır: kuvvetli suç şüphesini gösteren somut deliller ve bir tutuklama nedeni. Tutuklama nedenleri m. 100/2'de kaçma şüphesi ile delil karartma veya baskı tehlikesi olarak sayılmıştır. Üçüncü fıkradaki katalog suçlarda ise tutuklama nedeninin varlığı *"var sayılabilir"*. Bu karine, yalnızca kanunda tek tek sayılan suçlar için geçerlidir. TCK m. 157 ve 158'deki dolandırıcılık suçları bu listede yer almaz (CMK m. 100/3, güncel metin).

Hesap sahibinin sorumluluğu ise TCK'nın iştirak hükümlerine göre belirlenir. Fiil üzerinde başkalarıyla ortak hakimiyet kuran kişi müşterek faildir (TCK m. 37). Suçta kullanılan araçları sağlayan kişi ise yardım eden sıfatıyla sorumludur ve cezası yarı oranında indirilir (TCK m. 39/1, 39/2-b). Her iki halde de iştirak kastı gerekir. Hesabının suçta kullanılacağını bilmeyen kişi, iştirakçi değildir.

TCK m. 158/4, lafzı itibarıyla yeni bir suç tipi değildir. Hüküm, dolandırıcılığa iştirakin belirli bir fiille, yani hesabın kullanılmasını sağlayan zorunlu bilgi veya araçları başkasına vermekle sınırlı kalması halinde, verilecek cezanın yarı oranında indirileceğini düzenler. Bu nedenle uygulanabilmesi için önce iştirakin, dolayısıyla kastın ispatı gerekir.

3. İlgili Mevzuat

Anayasa m. 19/3: Suçluluğu hakkında kuvvetli belirti bulunan kişilerin ancak kaçmalarını, delillerin yok edilmesini veya değiştirilmesini önlemek maksadıyla veya bunlar gibi tutulmayı zorunlu kılan ve kanunda gösterilen diğer hallerde hakim kararıyla tutuklanabileceği.

5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu m. 100: Tutuklama nedenleri. Üçüncü fıkradaki katalogta TCK m. 157 ve 158 yer almamaktadır. Dördüncü fıkraya göre yalnızca adli para cezasını gerektiren suçlarda veya hapis cezasının üst sınırı iki yılı geçmeyen suçlarda (vücut dokunulmazlığına karşı kasten işlenenler hariç) tutuklama kararı verilemez.

CMK m. 101/2: Tutuklama kararında kuvvetli suç şüphesinin, tutuklama nedenlerinin, ölçülülüğün ve adli kontrolün yetersiz kalacağını *"somut olgularla gerekçelendirilerek açıkça"* gösterilmesi zorunluluğu (d bendi 7331 sayılı Kanunla eklenmiştir). Aynı maddenin üçüncü fıkrası uyarınca tutuklama istendiğinde şüpheli veya sanık bir müdafinin yardımından yararlanır; beşinci fıkraya göre tutuklama kararına itiraz edilebilir.

CMK m. 109: Adli kontrol.

CMK m. 141/1-a ve m. 142: *"Kanunlarda belirtilen koşullar dışında"* tutuklanan kişinin tazminat hakkı. İstem, kararın kesinleştiğinin tebliğinden itibaren üç ay ve her halde kesinleşmeyi izleyen bir yıl içinde ağır ceza mahkemesine yapılır. 2024 yılında 7499 sayılı Kanunla getirilen Tazminat Komisyonu yolu yalnızca m. 141/1'in (e), (f) ve (l) bentleri için geçerlidir.

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu m. 37, 39: Müsterek faillik ve yardım etme.

TCK m. 158/1-f ve l: Bilişim sistemlerinin, banka veya kredi kurumlarının araç olarak kullanılması ve failin kendisini kamu görevlisi veya banka çalışanı olarak tanıtması. Bu bentlerde hapis cezasının alt sınırı dört yıldan, adli para cezası suçtan elde edilen menfaatin iki katından az olamaz.

TCK m. 158/3: Suçun üç veya daha fazla kişi tarafından birlikte işlenmesi halinde cezanın yarı oranında artırılması.

TCK m. 158/4 (Ek: 16/7/2026-7589/13): *"Bu madde ile 157 nci maddede yer alan suçlara iştirakin, kendisine veya başkasına haksız bir menfaat sağlamak amacıyla kendisine veya başkasına ait banka veya kredi kartı gibi ödeme araçlarını ya da banka, aracı kurum, ödeme hizmeti sağlayıcıları veya kripto varlık hizmet sağlayıcıları nezdinde bulunan hesabın kullanılmasını sağlayan zorunlu bilgileri veya araçları başkasına vermek fiiliyle sınırlı olması halinde verilecek ceza yarı oranında indirilir."*

TCK m. 168: Etkin pişmanlık.

7589 sayılı Yargının Etkin ve Verimli İşlemesine Yönelik Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun (RG 31/07/2026, S. 33326) m. 26/1-c: 13. madde yayımı tarihinde yürürlüğe girmiştir. Geçici m. 1/6: Kanun yolu incelemesindeki dosyalarda m. 158/4'ün uygulanacağı sanıklar bakımından bölge adliye mahkemelerinde bozma kararı verilir; Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığındaki dosyalar ilk derece mahkemelerine gönderilir. Geçici m. 1/7: İnfaz aşamasındaki ve haklarında TCK m. 168 uygulanmamış hükümlüler, mahkemenin ihtarından itibaren altı ay içinde zararı tamamen giderirlerse m. 168/2'deki etkin pişmanlıktan yararlanabilir.

6216 sayılı Kanun m. 47/5: Bireysel başvurunun, başvuru yollarının tüketildiği tarihten itibaren otuz gün içinde yapılması.

4. Güncel İçtihatlar

4.1. Anayasa Mahkemesi, Olcay Özçelik Başvurusu (B. No: 2024/31038, K.T. 04/03/2026, RG 16/10/2026, S. 33402)

Başvurucu, kendini Cumhuriyet savcısı olarak tanıtan kişilerce dolandırılan müştekilerin parayı aktardığı hesaplardan birinin sahibidir. Savunmasında hesap bilgilerini 500-600 TL karşılığında paylaştığını, paranın suçtan geldiğini bilmediğini belirtmiştir (§§ 6, 11). Soruşturma boyunca hakkında hiçbir koruma tedbiri uygulanmamış; başvuru 16/04/2024 tarihli ilk duruşmaya kendiliğinden gelmiş ve bu duruşmada tutuklanmıştır. Silifke 1. Ağır Ceza Mahkemesi, kuvvetli suç şüphesi, suçun CMK m. 100'deki katalog suçlardan olması ve ceza miktarı nedeniyle adli kontrolün yetersiz kalacağı gerekçesine dayanmıştır. Silifke 2. Ağır Ceza Mahkemesi itirazı 25/04/2024'te reddetmiş, başvuru 02/07/2024'te tahliye edilmiştir (§§ 12-16).

Anayasa Mahkemesi önce tutuklamanın kanuni dayanağının bulunduğunu ve kuvvetli suç şüphesinin keyfi olmadığını kabul etmiştir (§§ 28, 30). İhlal, tutuklama nedenlerinin ortaya konulmaması noktasında bulunmuştur. Mahkeme şöyle demiştir:

"Ancak başvurucuya isnat edilen dolandırıcılık suçu 5271 sayılı Kanun'un 100. maddesinin (3) numaralı fıkrasında sayılan katalog suçlar arasında değildir (bkz. § 17). Dolayısıyla mahkeme, isnat edilen suçun niteliği gereği söz konusu yasal karineye dayanamayacağı için kaçma veya delilleri karartma gibi tutuklama nedenlerinin varlığını kendiliğinden varsayamaz." (§ 33)

Beklenen ceza miktarına yapılan atfı da somut olayın özellikleriyle birlikte değerlendirmiştir:

"Tüm bu hususlar ışığında sırf alacağı muhtemel ceza miktarından hareketle başvurucunun kaçacağı şüphesinin bulunduğu söylenemez." (§ 34)

Mahkeme, kararda delil karartma şüphesine dair hiçbir değerlendirme bulunmadığını da tespit etmiş; Anayasa m. 19/3'ün ihlal edildiğine oy birliğiyle karar vererek başvurucuya net 100.000 TL manevi tazminat ödenmesine hükmetmiştir. Tutuklama sona erdiğinden yeniden yargılamada hukuki yarar görülmemiştir (§ 38). Karar, AİHM'in benzer olgulardaki Hakim Aydın/Türkiye (B. No: 4048/09, 26/05/2020) ve Mehdi Tanrıkulu/Türkiye (B. No: 33374/10, 19/01/2021) kararlarına dayanmaktadır (§§ 20-21, 33). Genel ilkeler için Gülser Yıldırım (2) [GK] (B. No: 2016/40170, 16/11/2017), Zafer Özer (B. No: 2016/65239, 09/01/2020) ve Eren Erdem (B. No: 2019/9120, 09/06/2020) kararlarına atıf yapılmıştır (§ 27).

Kararın önemi, olgularının uygulamadaki tipik *"hesap kiralama"* dosyasıyla birebir örtüşmesindedir.

4.2. Haksız tutuklama tazminatı: CMK m. 141/1-a

Yargıtay Ceza Genel Kurulu, tutuklama kararının kanuna aykırı olması halinde tazminatın m. 141/1-a'ya dayandığını belirtmiş ve bu tür istemlerde esas hükmün kesinleşmesinin beklenmeyeceğini kabul etmiştir: "*Tutuklama kararının kanuna aykırı olması hâlinde bu bent değil, CMK'nın 141/1-a bendi kapsamında tazminat talep edilebilecektir.*"; "*...CMK'nın 141. maddesinin 1. fıkrasının (e) ve (f) bentleri dışındaki tazminat nedenlerine dayanılarak açılan davalar bakımından ... esas hakkında bir karar verilmesi ve bu kararın kesinleşmesi gerekmez.*" (Yargıtay CGK, E. 2017/544, K. 2022/123, T. 24/02/2022).

Yargıtay 12. Ceza Dairesi de savunması alınmadan ve CMK m. 101/2'deki gerekçe zorunluluğuna aykırı biçimde verilen tutuklama kararı nedeniyle m. 141/1-a uyarınca tazminata hükmedilmesini onamıştır (Yargıtay 12. CD, E. 2019/6051, K. 2021/3961, T. 26/04/2021). Katalog suç hatasını doğrudan m. 141/1-a'ya bağlayan bir çoğunluk kararı bu çalışmada tespit edilememiştir. Bu yönde bir değerlendirme yalnızca bir karşı oy yazısında yer almaktadır (Yargıtay 12. CD, E. 2014/6465, K. 2014/25615, T. 15/12/2014, karşı oy). Bu nedenle bu yol, AYM'nin Olcay Özçelik kararıyla birlikte ileri sürülmelidir.

4.3. Hesap sahibinin sorumluluğu: Müşterek faillik, yardım etme ve beraat

Yargıtay 11. Ceza Dairesi aynı kararda iki farklı sonuca ulaşmıştır. Hesap ve kart temin eden, kendi hesabını kullandıran ve gelen parayı pay karşılığında çekip teslim eden sanıklar bakımından "*...sanıkların fiiller üzerinde ortak hakimiyet kurdukları anlaşılacakla, sanıkların müşterek fail olarak cezalandırılmaları gerektiği...*" belirtilmiş ve TCK m. 39'un uygulanması bozma nedeni sayılmıştır. Buna karşılık komşusuna güvenerek yalnızca hesap bilgisini veren ve pay almayan sanık için "*...tanışıklığından dolayı duydukları güvenle hesap ve kart bilgilerini paylaştığının anlaşılması karşısında, sanığın diğer sanıkların eylemlerine iştirak ettiğine dair cezalandırılmasına yeterli kesin, inandırıcı ve her türlü şüpheden uzak delil bulunmadığı...*" gerekçesiyle beraat gerektiği kabul edilmiştir (Yargıtay 11. CD, E. 2021/16966, K. 2024/7470, T. 04/06/2024).

Aynı Daire, kartlarını komisyon karşılığında veren ve hesabına gelen paranın dolandırıcılıktan geldiğini bilen sanığın TCK m. 158/1-l uyarınca müşterek fail olarak cezalandırılmasını onamıştır (Yargıtay 11. CD, E. 2023/7128, K. 2024/3851, T. 20/03/2024).

Ceza Genel Kurulu ise yardım etmeyi müşterek faillikten ayıran ölçütü şöyle koymuştur: "*yardım etme'yi müşterek faillikten ayıran en önemli unsur, kişinin suçun işlenişi sırasında fiil üzerinde ortak hâkimiyetinin bulunmamasıdır.*" Komisyon karşılığında sahte belge sağlayan sanığın katkısı, fiil üzerinde ortak hakimiyet kurmadığı için TCK m. 39/2-b kapsamında araç sağlama olarak nitelendirilmiştir (Yargıtay CGK, E. 2015/874, K. 2019/710, T. 19/12/2019). Bu ölçüt, yalnızca hesap bilgisini veren ve sonraki aşamalara katılmayan kişiler için doğrudan önem taşır.

Kast ispatlanamadığında ise sonuç beraattir. Ceza Genel Kurulu, banka kartını ve şifresini iş yeri komşusuna veren sanık hakkında, diğer sanıklarla irtibat tespit edilemediğini de gözeterek şu tespiti yapmıştır: "*Yüksek de olsa bir ihtimale dayanılarak sanığı cezalandırmak, ceza*

muhakemesinin en önemli amacı olan gerçeğe ulaşmadan hüküm vermek anlamına gelecektir." (Yargıtay CGK, E. 2019/401, K. 2023/348, T. 14/06/2023; suç vasfı bilşim sistemleri kullanılarak hırsızlıktır).

4.4. TCK m. 158/4'ün uygulanması

31/07/2026'dan sonra TCK m. 158/4'ü veya 7589 sayılı Kanunun geçici 1. maddesinin altıncı fıkrasını uygulayan, yayımlanmış bir Yargıtay veya bölge adliye mahkemesi kararı bu çalışma tarihinde tespit edilememiştir. Karar arama sistemlerine yükleme gecikmeli yapıldığından bu durum kararın bulunmadığı anlamına gelmez; hükmün yorumu önümüzdeki aylarda içtihatla şekillenecektir.

5. Doktrindeki Görüşler

Doktrin, tutuklamanın istisnai niteliğini vurgulamaktadır. Ceza Genel Kurulunun yukarıda aktarılan tanımı, Yenisey/Nuhoğlu'nun Ceza Muhakemesi Hukuku adlı eserine (s. 358), Öztürk'ün Ana Hatlarıyla Ceza Muhakemesi Hukuku adlı eserine (s. 273) ve Nur Centel'in *"Tutuklama Uygulamasında Sorunlar"* başlıklı makalesine (İÜHFM, 2013, S. 1, s. 193) dayandırılmıştır (aktaran: Yargıtay CGK, E. 2023/396, K. 2023/641). Bu eserlerin baskı bilgisi kararda yer almamaktadır.

Aynı kararda, tutuklama talebinde müdafî güvencesinin dayanağı olarak savunma ve müdafî kavramları için Kunter/Yenisey/Nuhoğlu'nun Muhakeme Hukuku Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku (18. Baskı, Beta, İstanbul 2010, s. 401 vd.) ve Centel/Zafer'in Ceza Muhakemesi Hukuku (12. Baskı, Beta, İstanbul 2015, s. 180 vd.) adlı eserlerine atıf yapılmıştır (aktaran: Yargıtay CGK, E. 2023/396, K. 2023/641). CMK m. 101/3 uyarınca tutuklama istenen kişinin müdafî yardımından yararlanması, hesap kiralama dosyalarında katalog suç hatasının anında itiraz konusu yapılabilmesinin de güvencesidir.

Yardım etme bakımından Evik, Suça İştirakte Yardım Edenin Ceza Sorumluluğu adlı eserinde (On İki Levha, İstanbul 2011, s. 247) *"Yardım eden, failin suç işleme iradesini kesin olarak bilmeli ve bu konuda ona yardım etme kastı ile hareket etmelidir"* görüşünü savunmaktadır. Yaşar/Gökcan/Artuç, Türk Ceza Kanunu adlı şerhlerinde (1. Cilt, Ankara 2014, s. 1158) suçta kullanılan araçları sağlayan maddi yardım eden olarak nitelendirmekte ve *"Temin edilen araçların suçta kullanılmaya elverişli olması ve kullanılması da gerekir"* demektedir (her iki görüş aktaran: Yargıtay CGK, E. 2015/874, K. 2019/710).

Bu görüşler hesap kiralama dosyalarına doğrudan uygulanabilir. Evik'in kesin bilgi şartı, failin suç işleme iradesinden haberdar olmayan hesap sahibinin yardım eden dahi sayılamayacağını gösterir. Yaşar/Gökcan/Artuç'un ölçütü ise hesabın fiilen suçta kullanılmasını arar; bilgileri verilmiş ancak suçta kullanılmamış bir hesap, tamamlanmış bir yardım fiili oluşturmaz.

TCK m. 158/4 çok yeni olduğundan, hükmü inceleyen ve bu çalışmada doğrulanabilen yayımlanmış bir doktrin görüşüne ulaşamamıştır. Aşağıdaki yorumlar bu nedenle yazarın değerlendirmesidir.

6. Hukuki Değerlendirme

a) Tutuklama aşaması. Olcay Özçelik kararı yeni bir ilke koymamakta, CMK m. 100'ün açık lafzını uygulamaktadır. Ancak kararın uygulamaya etkisi büyüktür: katalog suç gerekçesine dayanan tutuklama kararları, artık Anayasa Mahkemesinin doğrudan ihlal tespitiyle karşı karşıyadır. Mahkemenin kanuni dayanak bulunduğunu kabul edip ihlali tutuklama nedeninin gösterilmemesine bağlaması da önemlidir. Bu kurgu, itiraz dilekçelerinde tutuklamanın "*dayanaksız*" olduğundan değil, "*tutuklama nedeninin somut olgularla gösterilmediğinden*" söz edilmesi gerektiğini ortaya koyar.

TCK m. 158/4, tutuklamanın ölçülülüğü bakımından da yeni bir argüman sağlamaktadır. CMK m. 100/1, işin önemi ve verilmesi beklenen ceza ile ölçülü olmayan tutuklamayı yasaklar. İştiraki hesap bilgilerini vermekle sınırlı kalan kişide, m. 158/1'in (f) ve (l) bentlerindeki dört yıllık alt sınır yarı oranında indirileceğinden beklenen ceza belirgin biçimde düşer. Bu durum, Anayasa Mahkemesinin § 34'te reddettiği "*muhtemel ceza miktarı*" gerekçesini daha da zayıflatır.

b) m. 158/4'ün kapsamı. Hüküm, iştirakin "*vermek fiiliyle sınırlı olması*" halinde uygulanır. Bu lafız iki sonuç doğurur. Birincisi, hesabına gelen parayı çeken, başka hesaplara aktaran veya teslim eden kişinin katkısı artık bilgi vermekle sınırlı değildir; Yargıtay 11. CD'nin müşterek faillik kabul ettiği bu tür olaylarda indirim, hükmün lafzı karşısında tartışmalı hale gelir. Olcay Özçelik olayındaki başvuru da paraların bir kısmını çekip teslim ettiğini ve aktardığını beyan etmiştir (§ 11). İkincisi, hüküm bir iştirak hükmüdür ve kastı varsayar. Bu nedenle m. 158/4, kastı ispatlanamayan hesap sahibi için bir "*orta yol mahkumiyeti*" olarak kullanılamaz. Yargıtay CGK'nın 2023 tarihli kararında belirtildiği gibi, yüksek bir ihtimal dahi mahkumiyet için yeterli değildir.

c) m. 158/4 ile TCK m. 39 ilişkisi. Hesap sahibinin katkısı CGK'nın 2019 tarihli kararındaki ölçüte göre yardım etme niteliğindeyse, TCK m. 39/1 uyarınca ceza zaten yarı oranında indirilir. Bu durumda m. 158/4'ün ayrıca uygulanıp uygulanmayacağı kanunda açıkça çözülmemiştir. Lafız, iştirak türü ayrımı yapmadan "*iştirakin*" sınırlı olmasını aramaktadır. Kanun koyucunun amacı hesap kullandırma fiiline özgü daha hafif bir yaptırım rejimi kurmaksa, iki indirimin birlikte uygulanması gerektiği savunulabilir. Karşı görüşe göre ise aynı olgu iki kez indirim nedeni yapılamaz. Bu soruyu çözen bir içtihat henüz tespit edilmemiştir. Savunmanın, hesap sahibinin katkısını öncelikle yardım etme olarak nitelendirmesi ve m. 158/4'ü ayrıca ve kademeli olarak talep etmesi en güvenli yoldur.

d) Geçiş hükümleri. Geçici m. 1/6, kanun yolundaki dosyalarda m. 158/4'ün uygulanması için bozma ve iade yolunu öngörmüştür. Bu, TCK m. 7/2'deki lehe kanun ilkesinin usule yansımasıdır. Geçici m. 1/7 ise infaz aşamasındaki hükümlüler için m. 158/4'ü doğrudan uygulamamakta, onlara zararı altı ay içinde tamamen gidermeleri koşuluyla TCK m. 168/2'deki etkin pişmanlıktan yararlanma imkanı tanımaktadır. Hükümlüler bakımından belirleyici olan, mahkemenin ihtarından itibaren işleyen altı aylık süredir.

7. Hukuki Çözüm

Benzer bir dosyada izlenecek yol aşamalara göre şöyledir:

Tutuklama talebi ve itiraz. Sulh ceza hakimliği veya mahkeme önünde, isnat edilen suçun CMK m. 100/3'te yer almadığı, tutuklama nedenlerinin kendiliğinden varsayılamayacağı ileri sürülmelidir (AYM, Olcay Özçelik, § 33). İfade alındıktan sonra serbest kalınması, adresin sabit olması ve duruşmalara kendiliğinden katılım gibi olgular, kaçma şüphesinin yokluğuna somut delil olarak sunulmalıdır (§ 34). Adli kontrol tedbirleri (CMK m. 109) somut olarak önerilmeli ve m. 158/4 nedeniyle beklenen cezanın düştüğü ölçülülük gerekçesine eklenmelidir. Tutuklama kararına itiraz CMK m. 101/5 uyarınca yapılır.

Bireysel başvuru. İtirazın reddi kararının öğrenilmesinden itibaren otuz gün içinde Anayasa Mahkemesine başvurulabilir (6216 sayılı Kanun m. 47/5). Olcay Özçelik kararında başvuru, tahliyesinden önce bu yolu kullanmış ve net 100.000 TL manevi tazminat almıştır.

CMK m. 141/1-a tazminatı. Katalog suç hatasına dayanan tutuklama için tazminat, "*kanunlarda belirtilen koşullar dışında*" tutuklama gerekçesiyle ağır ceza mahkemesinde istenebilir. Bu istemde esas hükmün kesinleşmesinin beklenmesi gerekmez (Yargıtay CGK, E. 2017/544, K. 2022/123). Süre CMK m. 142/1'e göre hesaplanmalıdır.

Esasa ilişkin savunma. Öncelikle kastın yokluğu ileri sürülmelidir: hesap bilgilerinin hangi gerekçeyle ve kime verildiği, alınan bir menfaat bulunup bulunmadığı, faillerle telefon veya mesaj irtibatı olup olmadığı somut delillerle ortaya konmalıdır (Yargıtay CGK, E. 2019/401, K. 2023/348; Yargıtay 11. CD, E. 2021/16966, K. 2024/7470). Kast kabul edilirse, katkının fiil üzerinde ortak hakimiyet kurmadığı ve araç sağlamakla sınırlı kaldığı gösterilerek TCK m. 39 (Yargıtay CGK, E. 2015/874, K. 2019/710) ve ayrıca m. 158/4 talep edilmelidir.

Zararın giderilmesi. TCK m. 168 uyarınca zararın giderilmesi, hem soruşturma hem kovuşturma aşamasında cezayı önemli ölçüde azaltır. İnfaz aşamasındaki hükümlüler için 7589 sayılı Kanun geçici m. 1/7'deki altı aylık süre takip edilmelidir.

8. Uygulamada Dikkat Edilmesi Gerekenler

Tutuklama kararındaki gerekçe satır satır incelenmeli; "*katalog suç*" ibaresi varsa itirazın merkezine konmalıdır.

AYM'nin kanuni dayanağı kabul ettiği unutulmamalı; itirazda dayanak yokluğu değil, tutuklama nedeninin somut olgularla gösterilmemesi ileri sürülmelidir.

Hesap sahibinin parayı çekip çekmediği, aktarıp aktarmadığı ayrıca belirlenmelidir. Bu olgular hem müşterek faillik ile yardım etme ayrımını hem de m. 158/4'ün uygulanabilirliğini doğrudan etkiler.

m. 158/4 kastı varsayar; kast tartışması bu hükme sığınarak terk edilmemelidir.

Kanun yolundaki dosyalarda geçici m. 1/6 uyarınca bozma ve iade talep edilmeli; kesinleşmiş dosyalarda müvekkile geçici m. 1/7'deki altı aylık süre ve zararın tamamen giderilmesi koşulu

açıkça bildirilmelidir.

Tazminat ve bireysel başvuru sürelerinin farklı başlangıç anları vardır; tutuklamaya itirazın reddi kararının öğrenildiği tarih dosyada belgelenmelidir.

9. Sonuç

Nitelikli dolandırıcılık CMK m. 100/3'teki katalog suçlardan değildir. Anayasa Mahkemesinin Olcay Özçelik kararı uyarınca, bu suçtan tutuklama kararı veren mahkeme kaçma veya delil karartma tehlikesini somut olgularla göstermek zorundadır; suçun niteliği ve muhtemel ceza miktarı tek başına yeterli değildir. Bu ölçüt, hesap kiralama dosyalarında hem tutuklamaya itirazın hem de bireysel başvuru ve CMK m. 141/1-a tazminatının dayanağıdır.

Maddi hukuk bakımından hesap sahibinin sorumluluğu kastın ispatına bağlıdır. Kastı ispatlanamayan kişi beraat etmelidir. Kast varsa, katkının niteliğine göre müşterek faillik veya yardım etme söz konusu olur. 31/07/2026'dan itibaren TCK m. 158/4, iştiraki bilgi vermekle sınırlı kalanlar için yarı oranında indirim öngörmektedir. Bu hükmün yardım etme indirimiyle ilişkisi ve parayı çekip teslim eden kişilere uygulanıp uygulanmayacağı henüz içtihatla netleşmemiştir. Bu nedenle savunma, kast yokluğunu esas almalı, yardım etme ve m. 158/4 indirimlerini kademeli olarak talep etmelidir.

Kaynakça

A) Mevzuat

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası m. 19, 36, 148.

5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu m. 100, 101, 109, 141, 142.

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu m. 7, 37, 39, 157, 158, 168.

7589 sayılı Yargının Etkin ve Verimli İşlemesine Yönelik Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, m. 13, geçici m. 1/6-7, m. 26 (RG 31/07/2026, S. 33326).

6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun m. 47, 50.

B) Yargı Kararları

Anayasa Mahkemesi (Birinci Bölüm), Olcay Özçelik Başvurusu, B. No: 2024/31038, K.T. 04/03/2026 (RG 16/10/2026, S. 33402).

Anayasa Mahkemesi (Genel Kurul), Gülser Yıldırım (2) Başvurusu, B. No: 2016/40170, K.T. 16/11/2017.

Anayasa Mahkemesi (Birinci Bölüm), Zafer Özer Başvurusu, B. No: 2016/65239, K.T. 09/01/2020.

Anayasa Mahkemesi (Birinci Bölüm), Eren Erdem Başvurusu, B. No: 2019/9120, K.T. 09/06/2020.

AİHM, Hakim Aydın/Türkiye, B. No: 4048/09, 26/05/2020 (AYM Olcay Özçelik kararında aktarıldığı şekliyle).

AİHM, Mehdi Tanrıkulu/Türkiye, B. No: 33374/10, 19/01/2021 (AYM Olcay Özçelik kararında aktarıldığı şekliyle).

Yargıtay CGK, E. 2023/396, K. 2023/641, T. 06/12/2023.

Yargıtay CGK, E. 2019/401, K. 2023/348, T. 14/06/2023.

Yargıtay CGK, E. 2017/544, K. 2022/123, T. 24/02/2022.
Yargıtay CGK, E. 2015/874, K. 2019/710, T. 19/12/2019.
Yargıtay 11. CD, E. 2021/16966, K. 2024/7470, T. 04/06/2024.
Yargıtay 11. CD, E. 2023/7128, K. 2024/3851, T. 20/03/2024.
Yargıtay 12. CD, E. 2019/6051, K. 2021/3961, T. 26/04/2021.
Yargıtay 12. CD, E. 2014/6465, K. 2014/25615, T. 15/12/2014 (karşı oy).

C) Doktrin

CENTEL Nur, "*Tutuklama Uygulamasında Sorunlar*", İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, 2013, S. 1, s. 193 (aktaran: Yargıtay CGK, E. 2023/396, K. 2023/641).
CENTEL Nur/ZAFER Hamide, Ceza Muhakemesi Hukuku, 12. Baskı, Beta, İstanbul 2015, s. 180 vd. (aktaran: Yargıtay CGK, E. 2023/396, K. 2023/641).
EVİK Vesile Sonay, Suça İştirakte Yardım Edenin Ceza Sorumluluğu, On İki Levha, İstanbul 2011, s. 247 (aktaran: Yargıtay CGK, E. 2015/874, K. 2019/710).
KUNTER Nurullah/YENİSEY Feridun/NUHOĞLU Ayşe, Muhakeme Hukuku Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku, 18. Baskı, Beta, İstanbul 2010, s. 401 vd. (aktaran: Yargıtay CGK, E. 2023/396, K. 2023/641).
ÖZTÜRK, Ana Hatlarıyla Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 273 (baskı bilgisi kararda yer almamaktadır; aktaran: Yargıtay CGK, E. 2023/396, K. 2023/641).
YAŞAR Osman/GÖKCAN Hasan Tahsin/ARTUÇ Mustafa, Türk Ceza Kanunu, 1. Cilt, Ankara 2014, s. 1158 (aktaran: Yargıtay CGK, E. 2015/874, K. 2019/710).
YENİSEY Feridun/NUHOĞLU Ayşe, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 358 (baskı bilgisi kararda yer almamaktadır; aktaran: Yargıtay CGK, E. 2023/396, K. 2023/641).